

עפ"ג (חיפה) 72202-03-25 - מדינת ישראל נ' פלוני

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 72202-03-25 מדינת ישראל נ' פלוני(אסיר)

לפני הרכב כבוד השופטים:
השופט אברהם בולוס [אב"ד]
השופט מאזן דאוד
השופט ניצן סילמן
המערכת

מדינת ישראל

נגד
המשיב
פלוני

פסק דין

ערעור המדינה על קולת העונש בגזר-דינו של בית המשפט השלום בעכו (כב' השופטת ג'ני טנוס) מיום 12.2.25 אשר ניתן בתפ"ק XXX-10-21.

1. המשיב הורשע על פי הודאתו בעובדות שני כתבי אישום שהדיון בהם אוחד כלהלן:

א. בתיק מס' XXX-10-21 (התיק העיקרי) בעבירת הפרת צו בימ"ש שנועד להגן על אדם, עבירה לפי סעיף 287(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

בהתאם לעובדות כתב האישום, ביום 8.4.2021 במסגרת הליך ה"ט XXX-04-21 ניתן צו האוסר על המשיב, בין היתר, להיכנס לבית אביו בסח'נין או להימצא בקרבת הבית ברדיוס שיפחת מ-100 מטרים; כמו כן, נאסר על המשיב להטריד את האב בכל דרך ובכל מקום לרבות שימוש באליומות פיזית ומילולית.

החל מיום מתן הצו ועד ליום 19.4.2021 הפר המשיב את הצו בכך ששהה בבית אביו. ביום 19.4.2021 צעק המשיב והשתולל בבית מאחר שאמו סירבה לתת לו כסף.

ב. בתיק מס' XXXX-08-22 (התיק המצורף) בעבירה של הפרת צו בימ"ש שנועד להגן על אדם, עבירה לפי סעיף 287(ב) לחוק העונשין; תקיפה סתם, עבירה לפי סעיף 379 לחוק העונשין וגניבה,

עבירה לפי סעיף 384 לחוק העונשין.

בהתאם לעובדות כתב האישום המתוקן, ביום 1.4.2021 במסגרת הליך ה"ט XXX-04-21 ניתן צו במעמד צד אחד האוסר על המשיב להיכנס לבית הוריו או להימצא בקרבת הבית ברדיוס אשר יפחת מ-100 מטרים ונקבע כי הצו יעמוד בתוקפו עד להכרעה בבקשה. ביום 8.4.2021 הוארך תוקפו של הצו לתקופה של 90 ימים.

ביום 17.6.2021, נכנס המשיב לבית הוריו, בניגוד להוראות החוקיות, העיר את אמו אשר ישנה בחדר השינה ודרש ממנה כסף. האם ניסתה לצאת מדלת הבית, אך המשיב סגר את הדלת ותקף אותה באופן שדחף אותה וצעק לעברה "לאן את רוצה ללכת". משהודיעה האם למשיב כי אין לה כסף לתת לו, הורה לה המשיב לתת לו את צמידי הזהב שעל ידה.

בהמשך, יצאה אמו של המשיב מהבית וכששבה הבחינה כי המשיב יצא מהבית והטלפון הנייד שהיה על השולחן בחדר השינה נלקח על ידי המשיב. בהמשך היום, אביו של המשיב רכש את הנייד מאחר, וזאת לאחר שחייג לנייד והאחר ענה לו.

2. לאחר הרשעת המשיב בעבירות שיוחסו לו בשני כתבי האישום עניינו של המשיב הועבר לבית המשפט הקהילתי בעכו, התקיימו מספר דיונים והוגשו מספר תסקירים מאת שירות המבחן. בתסקירים צוינו נסיבות חייו האישיות. המשיב בן 32 שנים (כיום 33), רווק, בעל רקע התמכרותי לסמים והוא מתקיים מקצבת הבטחת הכנסה. לחובת המשיב הרשעות קודמות מתחום הרכוש, הסמים והאלימות כאשר האחרונה שבהן משנת 2021. נוסף על כך, המשיב ריצה מאסרים בפועל ונידון לעונשים נוספים. המשיב שיתף כי בחודש יולי 2024 נעצר בגין עבירה נוספת ובמסגרת מעצרו זה חזר לצריכת סמים.

המשיב קיבל אחריות והסביר כי הרקע לביצוען של העבירות בהן הורשעהינו שימוש אינטנסיבי בסמים. כמו כן, המשיב הכיר כי פעל באלימות כלפי בני משפחתו והיום הוא מבין את הפגיעה שהסב לבני משפחתו ומתחרט על כך. בהתייחסותו לשימוש בחומרים ממכרים, המשיב טען כי בגיל 16 החל להשתמש בסמים מסוג חשיש וגראס עד להתמכרותו. בגיל 20 נעצר בפעם הראשונה וריצה מאסר בפועל ואחרי שחרורו החל להתנסות בסמים מסוג "הרואין" וכעבור תקופה קצרה השימוש הפך לאינטנסיבי והתמכרותי וכלל סמים נוספים. בחודש יוני 2023, המשיב פנה ליחידה לטיפול בנפגעי התמכרויות בסח'נין וביקש להשתלב בטיפול ארוך טווח. כמו כן, המשיב השתלב בתכנית בית המשפט הקהילתי בעכו שהיוותה עבורו מעטפת אינטנסיבית ולאחר שהוכנה עבורו תוכנית שמטרתה לסייע לו להיגמל מסמים, המשיב **לא שיתף פעולה עם גורמי הטיפול** והוא נפלט בחודש ינואר 2024 מתכנית בית המשפט הקהילתי.

המשיב שיתף את קצינת המבחן שהוא עורך מאמצים לשמור על ניקיון מסמים בכוחות עצמו אך

בפועל בדיקת שתן שביצע העידה על צריכת סמים מסוג מתאדון וקנאביס. משיחה עמו הוא גילה הבנה לחומרת מצבו ההתמכרותי וביטא שוב ברמה ההצהרתית נכונות להתגייס לכל תהליך טיפולי שנדרש ממנו על מנת לקדם גמילה מסמים וביסוס אורח חיים תקין.

נוסף על כך, המשיב ביטא הכרה במורכבות מצבו ובנזקקותו לטיפול על מנת לשקם את חייו ולהימנע ממעורבות נוספת בפלילים. בהתאם לכך, קצינת המבחן ציינה כי המשיב זקוק להליכי טיפול ממושכים על מנת ליצור שינוי ממשי במצבו באופן שעשוי להביא להפחתת הסיכון להישנות עבירות דומות בעתיד.

באשר להערכת סיכון לעבריינות וסיכוי לשיקום, לאחר שקצינת המבחן שקלה את כל הפרמטרים הרלוונטיים, היא התקשתה לבסס הערכה מבוססת באשר לגורמי הסיכוי לשיקום. לפיכך המליצה לאפשר למשיב הזדמנות נוספת לניצול ההליך הפלילי לשם מינוף האפיק השיקומי במסגרת תקופת דחייה של שלושה חודשים במהלכה היא תעקוב אחר מצבו מבחינת צריכת חומרים ממכרים באמצעות בדיקות שתן וכן תעקוב אחר הפנייתו לגורמי טיפול רלוונטיים לשם השתלבותו באשפוזית לגמילה מסמים ובמידת הצורך גם בקהילה טיפולית ארוכת טווח בהמשך.

בתסקיר המשלים שהוגש ביום 13.1.2025 לאחר שהמשיב הופנה ליחידה למניעת התמכרויות בסח'נין, צוין כי חרף הצהרותיו המילוליות של המשיב, הוא לא פנה ליחידה ולא הגיע לבדיקות שתן ולמעשה הוא ממשיך לצרוך סמים. משכך ולאור העובדה כי במהלך תקופת הדחייה, המשיב לא ניצל את ההזדמנות שניתנה לו להליך טיפולי ואף ניתק קשר עם שירות המבחן, קצינת המבחן קבעה כי לא ניתן לבסס הערכת סיכון עדכנית בעניינו. כמו כן, היא התרשמה מאמביוולנטיות ואי בהירות מצד המשיב באשר להליכי טיפול וקשר עם שירות המבחן. על כן, ועל אף הנזקקות הטיפולית, המשיב אינו בשל כעת לערוך הליך טיפולי. משכך, אין בידה להציע מענה שיקומי או עונשי מפחית סיכון. לאור ניסיונות חוזרים לגייס את המשיב להליך שיקומי מלא שלא צלחו אין היא רואה מקום להמשך מעורבות שירות המבחן בעניינו.

3. בעקבות כישלון ההליך השיקומי הצדדים טענו לעונש וניתן גזר הדין אשר עומד במוקד הערעור. בית המשפט קמא מצא כי מתחם העונש ההולם נע בין מאסר קצר שיכול וירוצה בעבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר לצד ענישה נלווית. באשר לקביעת העונש בתוך המתחם צוין, כי לחובת המשיב 6 הרשעות קודמות בעבירות רכוש (התפרצות וגניבה), בעבירות סמים, בתקיפה ובעבירה של איומים והפרת צו שנועד להגן על אדם, ובגין חלקן הוטלו עליו עונשי מאסר של ממש.

בעניינו של המשיב הוגשו תסקירים מטעם שירות המבחן ומהם עולה כי חרף הצהרותיו וניסיונותיו

לערוך שינוי מהותי בחייו ולהיגמל מסמים, הוא אינו ערוך לעמוד בהליך שיקומי מסוג זה. עוד צוין, כי המשיב שולב בבית המשפט הקהילתי, אולם הוא לא סיים את התוכנית בהצלחה, אך בצד זאת משך תקופה לא מבוטלת המשיב הצליח לשמור על ניקיון מסמים בכוחות עצמו.

למרות האמור, בית המשפט קמא שוכנע לסטות לקולה מהמתחם משיקולי שיקום. הוסבר, אמנם המשיב לא עבר גמילה מסמים, עם זאת אין להתעלם מכך כי הוא מכיר בפסול שבמעשיו ומשך שנים לא ביצע עבירות דומות או עבירות אחרות דבר המצביע על הפנמה ולו חלקית של אלמנטים טיפוליים אליהם נחשף במסגרת ההליך בבית המשפט הקהילתי. המשיב הביע צער וחרטה על המעשה וציין כי יחסיו כיום עם הוריו הם תקינים. מכל אלה, בית המשפט קמא לא ראה הצדקה להטיל על המשיב עונש של מאסר בפועל, נעתר לבקשתו להארכת המאסר המותנה בן 4 חודשים מת"פ XXXXX-05-20 (להלן: **המאסר המותנה**) למשך שנתיים מהיום, כן הוסיף והטיל עליו מאסר על תנאי של 6 חודשים למשך 3 שנים מהיום, והתנאי הוא כי הנאשם לא יבצע בתקופה זו עבירת אלימות פיזית, ויורשע עליה בדין; כן מאסר על תנאי של 4 חודשים למשך 3 שנים מהיום, והתנאי הוא כי הנאשם לא יבצע בתקופה זו עבירת גניבה, ויורשע עליה בדין.

4. כאמור, המדינה לא השלימה עם תוצאה זו ובערעור בכתב טענה כי המאסר המותנה הוא חב הפעלה מכח העבירות שהמערער הורשע בהן בשני כתבי האישום, כן נטען כי ביהמ"ש קמא שגה בהארכת המאסר על תנאי ובמקביל בהטלת מאסרים על המשיב. עוד טענה המדינה כי במקרה זה לא הייתה הצדקה לסטייה לקולא ממתחם העונש שעה שהליכי השיקום נכשלו.

אלה היו טענות המדינה בתחילת ההליך, אלא שבמסגרת הדיון שהתקיים לפנינו הצדדים הודיעו כי המאסר המותנה שהוארך הופעל בתיק אחר (ת"פ XXXX-04-25) לאחר שניתן גזר הדין בו עסקין, וכפועל יוצא מכך טענות המדינה בהקשר זה התייתרו. מכאן, כל אשר נותר טעון הכרעה היא טענת המדינה לפיה ביהמ"ש קמא טעה עת ראה לסטות לקולא ממתחם העונש משיקולי שיקום, כאשר מנגד המשיב בדעה כי מסקנה זו מבוססת ואין מקום להתערבותה של ערכאת הערעור.

5. על אף שהדבר אינו דרוש נזכיר בתמצית, כי כמצוות סעיף 56(א) לחוק העונשין בית המשפט כן מוסמך להאריך מאסר על תנאי מטעמים שירשמו, ובפסיקה נקבע כי סמכות זו יש להפעיל במקרים חריגים שבהם הפעלת המאסר המותנה תוביל לתוצאה בלתי צודקת (רע"פ 4902/14 **צבאן נ' מדינת ישראל**, פסקה 14 (16.7.2014)).

ואולם, לא ניתן להיעתר לבקשה להארכת מאסר מותנה ובמקביל להטיל על אותו הנאשם מאסר בפועל או על תנאי (רע"פ 1864/22 **חליל עדוי נ' מדינת ישראל**, פסקה 9 (6.4.22));

זאת ועוד - הארכת תנאי אפשריתבאשר לעבירה נוספת אחת שמפעילה את התנאי - ולא כך

בעניינו (רע"פ 6100/12 **פלוגי נ' מדינת ישראל**, פסקה 10 (16.8.2012)).

יוצא, כי החלטת בית המשפט קמא בכל הנוגע לאי הפעלת התנאי, להארכתו, ולהטלת עונש מאסר מותנה חדש, מעוררת קשיים לעצמה.

6. אשר לגזר הדין עצמו- כידוע, שיקולי שיקום עשויים להצדיק סטייה ממתחם העונש, ומובן שהם מהווים שיקול כבד משקל בקביעת העונש בגדרי המתחם (רע"פ 6637/17 **אליזבת קרנדל נ' מדינת ישראל** (18.04.2018); רע"פ 779/15 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (12.4.2015); רע"פ 3381/16 **אלקרינאוי נ' מדינת ישראל** (10.7.2016); רע"פ 5611/16 **סלב נ' מדינת ישראל** (14.9.2017); רע"פ 1288/17 **מדינת ישראל נ' שנהר** (3.10.2017)).

על שיקום מוצלח ניתן ללמוד בין היתר, מהמוטיבציה שהפגין הנאשם להשתקם; מהשתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; מאינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים ונטילת אחריות, ועוד (רע"פ 7459/12 **שיבר נ' מדינת ישראל**, פסקה 6 (20.6.2013); רע"פ 779/15 **פלוגי נ' מדינת ישראל**, פסקה 11 (12.4.2015); רע"פ 3381/16 **אלקרינאוי נ' מדינת ישראל**, פסקה 12 (10.7.2016); רע"פ 5611/16 **סלב נ' מדינת ישראל**, פסקאות 16-17 (14.9.2017); רע"פ 1288/17 **מדינת ישראל נ' שנהר**, פסקה 24 (3.10.2017)).

אך בצד זאת חשוב להדגיש, כי שיקולי השיקום אינם חזות הכל ובמלאכת האיזון נכון לייחס משקל ראוי לשיקולי ענישה נוספים כמו הגמול, ההרתעה והאינטרס של השמירה על בטחון הציבור (רע"פ 6607/21 **אמיר חסון נ' מדינת ישראל**, פסקה 21 (21.10.2021)). גם כאשר שיקולי השיקום מצדיקים חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, עדיין על בית המשפט לקבוע את מידת החריגה הראויה בעקבות איזון בין כלל השיקולים הרלוונטיים (רע"פ 636/21 **לוי נ' מדינת ישראל**, פסקה 8 (16.02.2021)).

ושוב :

"נקבע לא אחת כי יש לנקוט בזהירות בכל הנוגע לסטייה ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום, ולבחון כל מקרה על נסיבותיו. בתוך כך, נקבע כי יש לבחון, בין היתר, האם השינוי שעבר הנאשם נותן אותותיו במישורים השונים של חייו, ובפרט בדרך החשיבה המעוותת אשר הובילה אותו לביצוע העבירות...כן נקבע, כי יש לבחון באיזה שלב של ההליך השיקומי מצוי הנאשם, ולסטות ממתחם הענישה ההולם רק במקרים נדירים שבהם קיימים סיכויי שיקום מובהקים

**המצדיקים, בבחינת יוצא מן הכלל, לסטות ממתחם הענישה
ההולם" (ע"פ 1229/19 יפתח סלומינסקי נ' מדינת
ישראל, פסקה 13 (1.7.2019)).**

במקרה זה המשיב הוא שסיכל את ההליך השיקומי למרות ההזדמנויות הרבות שניתנו לו, לא נגמל מתלותו בסמים קשים ובפועל לא ניתן להצביע על אף שינוי חיובי שחל בהתנהלותו, בתפיסתו ובדרך חשיבתו. ההליך השיקומי נכשל, ובוודאי שאין בפנינו סיכויי שיקום מובהקים שיצדיקו סטייה לקולא ממתחם העונש. למרות הזדמנויות חוזרות ונשנות, התנהגות המשיב הביאה לפליטתו מההליכים בבית המשפט הקהילתי, והוא אף לא שיתף פעולה עם שירות המבחן האמון על ההיבט השיקומי.

לא זו אף זו - העובדה כי לאחר פליטת המשיב מבית המשפט הקהילתי, הוא נעצר, הואשם והורשע בעבירות נוספות, היא הנותנת כי כל הערכה שיקומית ממנו והלאה; המשיב לימד על עצמו כי אינו נכון לשמור על גבולות החוק, אינו נכון לשתף פעולה בהליכי טיפול במסגרת בית המשפט הקהילתי, ואינו נכון לשתף פעולה עם שירות המבחן (גם כשמדובר בהליך שנועד להיטיב עמו); לא שיקום ולא אפס קצהו של שיקום.

7. ועוד, עיקר תכליתם של בתי המשפט הקהילתיים הוא :

"שיקום נאשמים במסגרת הקהילה, על מנת למנוע פשיעה עתידית ולהפחית מועדות (בלועזית רִצְדִּיבִיזָם) מטעם הנאשמים. בתי המשפט הקהילתיים פועלים תוך מטרה להשיב נאשמים אל דרך הישר, לשקמם ולשלבם כאנשים יצרניים אל תוך הקהילה - ומטרה זו מועדפת בהליכים אלו, על פני המטרה המסורתית של דיני העונשין שהיא ענישה בהתאם לעקרון ההלימה. זאת, מפני שנמצא כי הענישה, במקרים המגיעים אל בתי המשפט הקהילתיים, אינה מובילה להפחתת הסיכון להישנות העבירות, במה שמכונה תופעה של "דלת מסתובבת", בגדרה הנאשם מבלה חלק מזמנו בביצוע עבירות וחלק מזמנו בריצוי מאסר בגין כך - וחוזר חלילה. מטרת בתי המשפט לספק חלופה ל"דלת מסתובבת" זו, באמצעות גישה לא-יריבה, בה התביעה וההגנה מקדמות יחד את האינטרס הציבורי-קהילתי שהוא מניעת עבריינות, הפוגעת באיכות חיי הקהילה" (רע"פ 26/23 ניקולאי יז'כין נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (31.1.23)).

התוצאה אליה הגיע בית המשפט קמא אף חותרת תחת תכלית זו; שכן היא עלולה לשדר מסר מטעה לפיו בין אם הנאשם יתמסר בכנות ומתוך רצון להליך בבית המשפט הקהילתי ותושג ההצלחה המיוחלת לעניין השיקום והחזרה לדרך הישר, ובין אם לא יגלה יציבות ולא ינצל ההזדמנות שניתנה לו -

התוצאה תהיה אחת. **המסר חייב להיות הפוך**, התגייסות להליך הטיפול ושיקום יביאו להתחשבות, ואילו דחיית ההזדמנות תחזיר את הנאשם למסלול הרגיל.

דווקא בית המשפט הדן את המשיב, המשמש גם כבית משפט קהילתי, הוא אשר צריך לשמור על הכלל לפיו מי שלא ימצה את ההליך השיקומי, מי שלא ירתם ברצינות גמורה, סופו ששורת הדין תחול בעניינו ואילו מי אשר ישלים ההליך, יש לנהוג בו לפנים משורת הדין; זוהי רוחו ונשמת אפו של בית המשפט הקהילתי שקיבלו ביטוי מובהק בסעי' 220א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982:

"220א. מטרת ההליך בבית המשפט הקהילתי היא להביא לשיקום הנאשם בקהילה ולסייע בטיפול בבעיות שברקע ביצוע העבירה בפיקוח הדוק של בית משפט קהילתי כתחליף למאסר בפועל, אם הנאשם סיים בהצלחה את ההליך, ובשיתוף פעולה של בעלי התפקידים בהליך הפלילי והקהילה."

8. מכל האמור, בהתחשב בעברו הפלילי של המשיב, חומרת העבירות בהן הורשע, הגסות בהן ביצע העבירות כלפי הוריו מולידיו, אשר דאגו לו, אגב הפרת צווים, וכלל הנתונים; כן כשאנו נותנים משקל רב לכלל לפיו ערכאת הערעור לא תמצה את הדין עם נאשם בקבלת ערעור המדינה - מקבלים את הערעור ומטילים על הנאשם מאסר בפועל למשך 6 חודשים מעבר לרכיבי הענישה שנקבעו בגזר הדין.

המשיב מרצה מאסר שהוטל עליו בהליך אחר, מכאן ריצוי מאסר זה בעבודות שירות אינו אפשרי, הגם שאנו סבורים כי העונש הראוי הוא מאסר מאחורי סורג ובריח.

עונש המאסר שהטלנו על המשיב יצטבר לכל עונש מאסר אחר שהוא מרצה.

ניתן היום, כ"א תמוז תשפ"ה, 17 יולי 2025, במעמד הנוכחים.

ניצן סילמן, שופט

מאזן דאוד, שופט

אברהם בולוס, שופט
[אב"ד]